

ILMASTORAHASTO OY:N STRATEGIA

SISÄLLYS:

YHTEENVETO	2
TEHTÄVÄ JA ROOLI.....	3
RAHOITUSKRITERIT	4
KYNNYSEHDOT	5
ILMASTORAHASTON VAIKUTUSKRITERIT	5
AIHIOKOHTAINEN TARKASTELU.....	6
KRITERISTÖN JATKOKEHITYS	6
TOIMINTAMALLI.....	6
RAHOITUSPROSESSI	8
TEEMAT JA RAHOITUSKATEGORIAT.....	9
ILMASTORATKAISUJEN KAUPALLISET SKAALAUKSET	10
PÄÄSTÖVÄHENNYKSIÄ MAHDOLLISTAVAT ALUSTAT.....	10
RAHOITUSKATEGORIAT SUHTEESSA TOIMIOHJEEN PUITTEISIIN	11
RAHOITUSINSTRUMENTIT JA EU-RAHOITUKSEEN KYTKEYTYMINEN	12
PÄÄOMALAINAT	12
ERITYISSIJOITUSRAHASTOT JA MUUT ERITYISRAHOITUSINSTRUMENTIT	13
KYTKEYTYMINEN EU-RAHOITUKSEEN	14
ORGANISAATIO	15
TALOUS JA RISKIT.....	16
LIITTEET	17

YHTEENVETO

Ilmastorahasto Oy on 21.12.2020 Vake Oy:stä yhtiöjärjestyksen muutoksella muodostettu valtion 100 % omistama erityistehtäväyhtiö. Tämä strategiadokumentti vetää yhteen Ilmastorahaston hallituksen hyväksymät keskeiset linjaukset, joilla yhtiö toteuttaa omistajan antamaa toimiohjetta. Strategian aikajänne keskittyy Ilmastorahaston käynnistymisvaiheeseen, jonka päätteeksi vuoden 2022 lopussa Ilmastorahastoa arvioidaan laaja-alaisesti toimiohjeen linjauksen mukaisesti.

Ilmastorahasto rahoittaa pääomalainoilla ja muilla instrumenteilla ilmastoratkaisujen kaupallisia skaalauksia sekä päästövähennyksiä mahdollistavia alustoja. Ilmastorahaston toimintaa ohjaavat rahoituskriteerit, joiden kynnysehdot rajaavat Ilmastorahaston toimimaan taloudellisesti vähintään itsekannattavien kohteiden rahoituksessa, joissa Ilmastorahaston rahoitusosuus auttaa hanketta toteutumaan aikaisemmin tai laajemmalla mittakaavassa kuin ilman Ilmastorahaston rahoitusta. Kynnysehtona varmistetaan myös, että kohde täyttää EU:n kestävän rahoituksen asetuksen ympäristötavoitteiden minimivaatimukset. Kynnysehtojen täytyessä Ilmastorahasto priorisoi ja valitsee kohteita niiden vaikutusten mukaisesti, sekä seuraa vaikutusten toteutumista rahoituksen aikana. Rahoituskriteerit määrittelevät keskeisiksi vaikutustavoitteiksi päästövähennykset sekä tuottavuus- ja liiketoimintapotentialin.

Ilmastorahasto toimii hyvän hallintotavan mukaisesti ja noudattaa toiminnassaan avoimuutta ja eettisiä sääntöjä. Yhtiön päätöksenteko- ja valvontamekanismit on kuvattu hallinto- ja ohjausjärjestelmän selvityksessä strategian liitteenä. Rahoitustoiminta käynnistyy 1H/21 aikana ja tavoiteltu rahoitusvolyymi on 50 MEUR ensimmäisenä toimintavuotena ja 80 MEUR vuodessa sen jälkeen.

Kuva 1 Yhteenveto strategiasta

TEHTÄVÄ JA ROOLI

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan Suomen on tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Hallitus julkisti 3. helmikuuta 2020 ilmastokokouksessaan tiekartan, joka määritteli ilmastotoimien valmistelun aikataulun ja tavoitteet sekä linjasi uusista hiilineutraaliutta tukevista toimista. Osana tätä kokonaisuutta hallitus julkisti perustavansa Ilmastorahaston, jonka pohjana on Valtion kehitysyhtiö Vake.

Ilmastorahasto Oy kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Ministeriö on antanut yhtiölle 21.12.2020 toimiohjeen (LIITE 1) sekä nimittänyt yhtiön hallituksen. Toimiohjeen mukaan Ilmastorahaston toiminta keskittyy ilmastomuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Ilmastorahaston tehtävänä on hiilijalanjäljen vähentäminen, hiilikädenjäljen vahvistaminen sekä innovatiivisten ilmasto- ja digiratkaisuiden edistäminen. Hiilijalanjäljen vähentäminen viittaa negatiivisten ympäristövaikutusten vähentämiseen ja hiilikädenjäljen vahvistaminen tuotteen tai palvelun aikaansaamien positiivisten ympäristövaikutusten vahvistamiseen.

Euroopan unioni on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Lisäksi EU:n tavoitteena on olla ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Komissio on osoittanut eri rahoitusinstrumenteilla ja strategioilla, kuten vihreän kehityksen ohjelmalla (Green Deal), panostavansa merkittävästi ilmastoratkaisujen kaupallistamiseen. Toimiohjeen mukaisesti Ilmastorahaston tehtäviin kuuluu EU-rahoituksen hyödyntäminen, osana Suomen pyrkimyksiä kanavoida rahoitusta Suomen tavoitteiden tueksi.

Vihreä siirtymä edellyttää merkittäviä lisäinvestointeja EU:lta ja jäsenvaltioiden ml. Suomen yksityiseltä ja julkiselta sektorilta. Investointien toteutumisessa keskeisessä roolissa on investointiympäristön kehittäminen regulaation kautta. Määrällisesti tarvittavien investointien on välttämätöntä toteutua pääosin yksityisen sektorin toimesta. Ilmastomuutoksen torjunnan näkökulmasta investointien lisääminen on kiireellistä, edellyttäen monien keinojen hyödyntämistä samanaikaisesti erityisesti seuraavien 10–15 vuoden aikana. Ilmastorahasto täydentää Suomen julkisen sektorin investointeja rahoittamalla sellaisia yksityisen ja julkisen sektorin kohteita, joissa Ilmastorahaston rahoitusosio mahdollistaa hankkeen toteutumisen ylipäätään, aikaisemmin tai suurempana kuin ilman Ilmastorahaston rahoitusosuutta.

Ilmastorahaston rahoitusosuus voi vaikuttaa hankkeiden toteutumisen ajankohtaan tai laajuuteen tarjoamalla kohteille rahoituksellista lisäarvoa muuta yksityistä ja julkista rahoitusta täydentävässä roolissa. Ilmastorahaston toimiohje ja yhtiöjärjestys määrittelevät, että yhtiö voi ottaa sijoitustoiminnassaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat. Ilmastorahasto ei pyri maksimoimaan oman toimintansa tuottoa, vaan toteuttamaan yhteiskunnalliset tehtävänsä mahdollisimman tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen. Yhtiön

tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden toiminnan tulee olla toimiohjeen mukaan pitkällä aikavälillä ja kokonaisuutena arvioiden itsekannattavia.

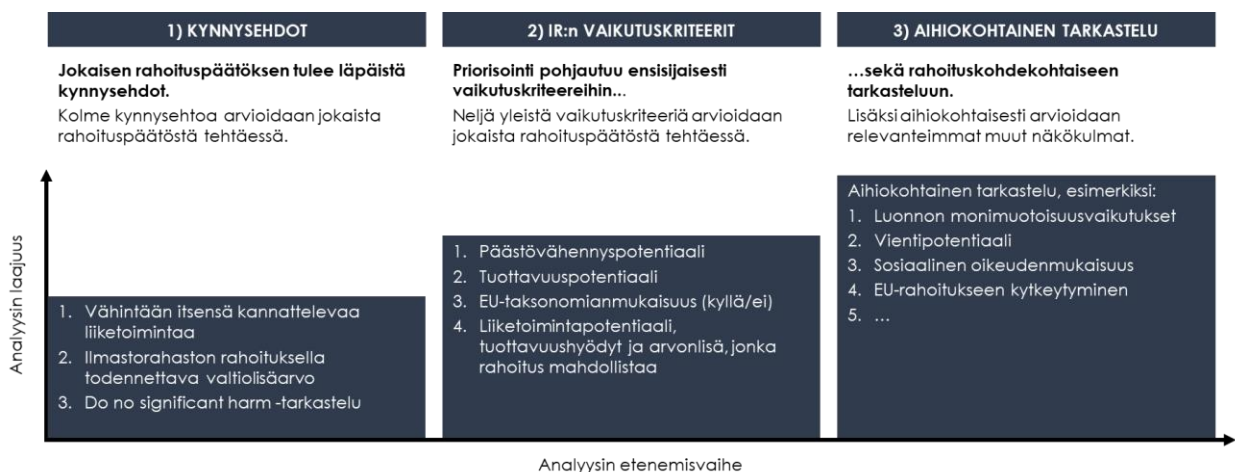
Ilmastorahaston rahoituksen luonne asemoi yhtiön osana innovaatorahoituksen kokonaiskenttää innovaatorahoituskeskus Business Finlandin ja valtion pääomasijoitusyhtiö Teollisuussijoitus Oy:n väliin. Business Finlandin rahoitus on pääosin avustus- tai TKI-lainamuotoista EU:n valtiontukea. Teollisuussijoitus Oy puolestaan sijoittaa pääomasijoitusrahastoihin ja suoraan kasvuyrityksiin markkinaehtoisesti, samoin ehdoin ja tuotto-odotuksin yhdessä yksityisten sijoittajien kanssa.

Ilmastorahaston tehtävä ilmastonmuutoksen torjumisessa, toimialojen vähähiilisyiden vauhdittamisessa ja digitalisaation edistämässä on temaattisesti määritelty. Tuoton maksimoimisen sijaan yhtiön tavoitteena on maksimoida tehtävän mukaiset yhteiskunnalliset tulokset. Temaattisena, ensisijaisesti vaikutuksiin tähtäävänä rahoittajana Ilmastorahasto asemoituu nopeasti kehittyvän markkinaehtoisen tuottoa tavoittelevan vastuullisen sijoittamisen ja avustusmuotoisen yhteiskunnallisen rahoitustoiminnan väliin.

RAHOITUSKRITEERIT

Toimiohje määrittää Ilmastorahastolle kolmiportaisen arviointimallin, joka koostuu taloudellisista ja muista kynnysehdoista, läpileikkaavista vaikutustavoitteista sekä rahoituskohdekohtaisista tarkemmista vaikutustavoitteista. Kynnysehtojen tulee täytyä jokaisen rahoituspäätöksen kohdalla. Kynnysehtojen toteutuessa kohteiden lopullinen vertailu ja valinta tehdään vaikutustavoitteiden perusteella.

Ilmastorahaston hallitus on hyväksynyt toimiohjeen (LIITE 1) sekä kuvassa 2 alla esitetyn kolmiportaisen kriteeristön yhtiön käyttöön toiminnan käynnistyessä.

Kuva 2 Rahoituskriteerit

KYNNYSEHDOT

Jokaisen rahoituspäätöksen tulee läpäistä *kynnysehdot*:

1. Jokaisella sijoituskohteella tulee olla mm. osaamisen ja rahoituksen osalta uskottava suunnitelma vähintään itsensä kannattelevaan liiketoimintaan. Ilmastorahaston tarkasteluaikajänne kannattavuudelle voi olla tavanomaista pidempi.
2. Ilmastorahaston rahoituksen todennettava valtion lisäarvo osana rahoituskokonaisuutta: investointi toteutuu ylipäätään tai tapahtuu aiemmin, laajempina tai Suomeen kohdistuen verrattuna sen toteutumiseen ilman Ilmastorahaston rahoitusosuutta.
3. Niin kutsutun “do no significant harm” -periaatteen mukaisuus. Toteutuessaan investointi ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa yhdellekään EU:n kestävän rahoituksen asetuksen kuudelle ympäristötavoitteelle:
 - ilmastonmuutoksen hillintä,
 - ilmastonmuutokseen sopeutuminen,
 - vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu,
 - siirtyminen kiertotalouteen,
 - ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen, sekä
 - biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen.

Kynnysehtojen täyttymisen jälkeen rahoitusmahdollisuuksien priorisointi ja vertailu tapahtuvat Ilmastorahaston vaikutuskriteerien sekä rahoituskohdekohtaisen tarkastelun nojalla.

ILMASTORAHASTON VAIKUTUSKRITEERIT

Ilmastorahaston vaikuttavuutta koskevat yleiset vaikutuskriteerit arvioidaan jokaista rahoituspäätöstä tehtäessä. Lisäksi ennen päätöstä rakennetaan mekanismi tavoiteltujen vaikutusten todentamiseen ja seurantaan.

Ilmastorahaston *yleiset vaikutuskriteerit* ovat:

4. Päästövähennyspotentiaali Suomessa ja maailmalla.
5. Tuottavuuspotentiaali, jota voidaan arvioida esimerkiksi kansallisten TKI-panosten kasvattamisen, korkean lisäarvon työllisyysvaikutusten tai osaamispääoman vahvistumisen (esimerkiksi patentit) kautta.

6. EU-taksonomianmukaisuus. EU:n kestävän rahoituksen asetuksen¹, niin kutsutun EU-taksonomian, tarkoituksena on ohjata rahoitusta tukemaan ilmasto- ja ympäristöystävällisempiä investointeja asettamalla toimenpidekohtaisia raja-arvoja sille, minkälaiset toiminnot voidaan luokitella kestäviksi. Koska taksonomia kattaa toistaiseksi lähinnä merkittävimmistä kasvihuonekaasupäästöistä vastaavat toimialat ja toimenpiteet, taksonomianmukaisuus on rahoituskohteelle eduksi, muttei ehto Ilmatorahaston rahoitukselle. Ilmatorahasto seuraa ja raportoi, mikä osuus sen rahoituksesta on taksonomianmukaista.
7. Liiketoimintapotentiaali, tuottavuushyödyt ja arvonnäkökulma, jonka Investointikokonaisuus mahdollistaa Suomessa rekisteröityneille toimijoille.

AIHIOKOHTAINEN TARKASTELU

Rahoituskohteesta riippuen hyvin erilaiset asiat saattavat olla keskeisimpiä niin vaikuttavuuden kuin riskienkin näkökulmasta. Aihiokohtainen analyysi voi syventää arviota mm. luonnon monimuotoisuusvaikutuksista, vientipotentiaalista, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kysymyksistä tai EU-rahoitukseen kytkeytymisestä.

KRITEERISTÖN JATKOKEHITYS

Yhtiö kehittää kriteeristöä edelleen ensimmäisten rahoituspäätösten valmistelussa saatujen oppien, sidosryhmäpalautteen sekä 1H/21 aikana toteutettavan benchmark-selvityksen pohjalta.

TOIMINTAMALLI

Ilmatorahaston toimintamalli on valittu siten, että sen avulla voidaan mahdollisimman tehokkaasti tuottaa toimiohjeessa määritellyjä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tavoiteltavat vaikutukset on konkretisoitu ja vedetty yhteen Ilmatorahaston rahoituskriteereissä, jotka toimivat samalla Ilmatorahaston arviointimallina ja ohjaavat läpileikkaavasti Ilmatorahaston toimintaa. Toimintamallin tavoitteena on tunnistaa ja valmistella päätöksentekoon sellaisia rahoituskohteita, jotka täyttävät rahoituskriteerien kynnysehdot ja tuottavat vaikutustavoitteiden mukaisia tuloksia.

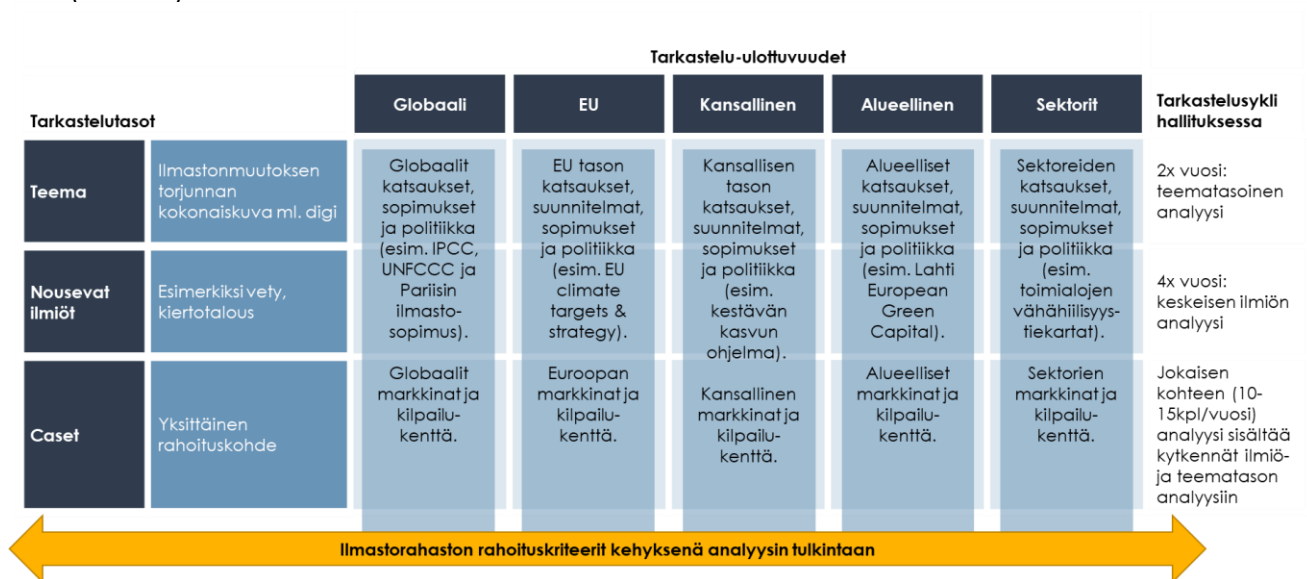
Ilmatorahasto tuottaa vaikutuksia tarjoamalla rahoituksellista lisäarvoa, jonka ansiosta Ilmatorahaston tavoitteiden mukainen rahoituskohde toteutuu aikaisemmin tai laajemmalla mittakaavalla kuin se toteutuisi ilman Ilmatorahaston rahoitusosuutta. Rahoituksellinen lisäarvo toteutuu vain silloin kun Ilmatorahaston rahoitusosuus sopii osaksi kohteen kokonaisrahoitustarvetta ja -ajoitusta. Ilmatorahaston rahoitus kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kehitysvaiheeseen

rahoituskohteiden elinkaarta ja toteutuu ainoastaan, jos edeltävien vaiheiden rahoitus on onnistunut ja näkymät seuraavien vaiheiden rahoitukseen on mahdollista uskottavasti esittää.

Tavoiteltujen yhteiskunnallisten vaikutusten varsinainen toteutuminen on riippuvaista rahoituskohteen suunnitelmien onnistuneesta toteutuksesta, joka on hyvin usein edelleen riippuvainen yksittäisen rahoituskohteen kilpailukyvyistä ja onnistumisesta kansainvälisesti kilpailluilla markkinoilla.

Ilmastorahaston tehtävä sekä rahoituskriteerit itsessään rajaavat ja ohjaavat rahoituskohteiden valintaa merkittävällä tavalla. Jotta Ilmastorahaston on mahdollista valita kulloinkin parhaiten rahoituskriteereihin vastaavat kohteet, joiden onnistumisedellytykset markkinoilla ovat mahdollisimman vahvat, Ilmastorahasto ei tee kriteeristään ja rahoituskategorioitaan pidemmälle vietyä sisällöllistä rajausta rahoitettavista kohteista. Ilmastorahasto ei siis esimerkiksi määrittele ennalta, mitä teknologiaa tai mitä spesifiä ilmastoratkaisua se rahoittaa millä summalla, vaan rahasto rakentaa kattavan ja monipuolisen prosessin tunnistaa markkinasta laajasti ne kohteet, jotka toteuttavat parhaiten rahoituskriteereitä ja sopivat rahoituskategorioihin.

Ilmastorahaston analyysissä, valmistelussa ja päätöksenteossa yksittäinen rahoituskohde kytketään osaksi laajempaa temaattista toimintakenttää ulkopuolisia lähteitä yhteen vetävän toimintaympäristön analyysiprosessin avulla, jota käsitellään säännöllisesti myös yhtiön hallituksessa. Ilmastorahaston rahoituskriteerit toimivat keskeisenä tarkastelunäkökulmana toimintaympäristön analyysiin, eli toimintaympäristön kehitystä arvioidaan erityisesti suhteessa Ilmastorahaston kriteerien mukaisiin rahoitustarpeisiin. Toimintaympäristön analyysiprosessi on kuvattu alla (Kuva 3).

Kuva 3 Toimintaympäristön analyysiprosessi

RAHOITUSPROSESSI

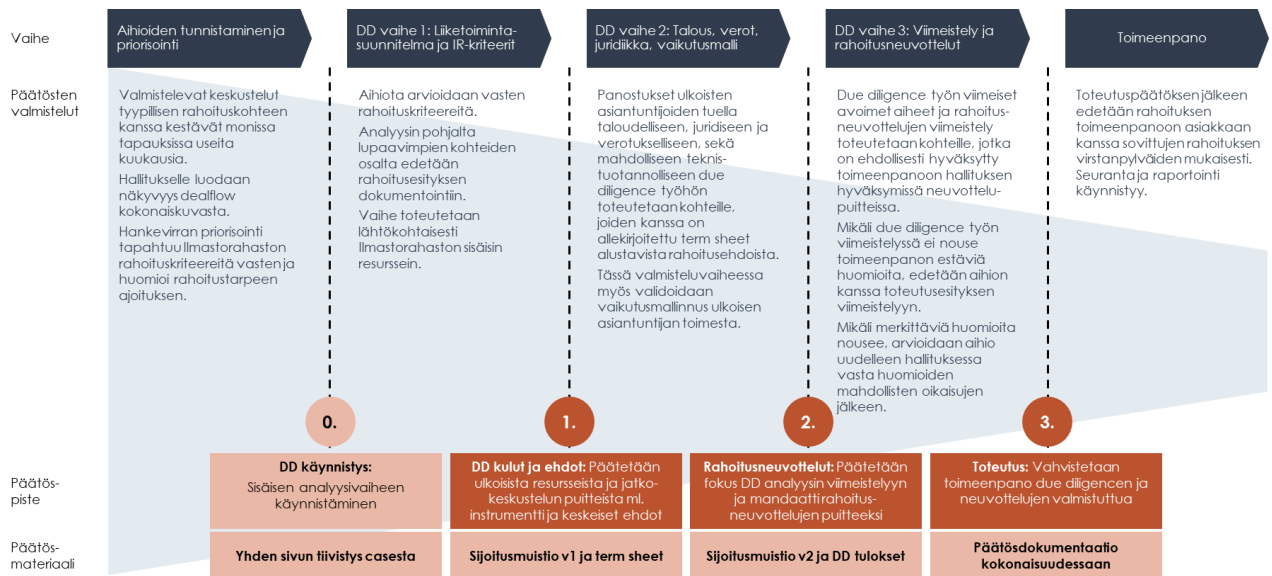
Ilmatorahaston ydinprosessi on rahoitusprosessi, jonka alkuosassa korostuu asiakkuustyö esimerkiksi hankevirran generoimiseksi sekä potentiaalisten rahoituskohteiden asiakaspalvelu. Hankevirran hallinnointi sekä analysointi tuottaa kokonaiskuvaa mahdollisten rahoituskohteiden joukosta ja tunnistaa Ilmatorahaston rahoituskriteerien valossa lupaavia ja kulloinkin ajoitukseltaan sopivia rahoituskohteita tarkempaan analyysiin.

Sijoitusanalyysi kattaa yksittäisten rahoituskohteiden analyysin, päätöksenteon valmistelun sekä rahoituksen aikaisen hallinnoinnin ja seurannan kohteen koko elinkaaren ajan. Rahoituskohteita analysoidaan kaikissa päätöksentekovaiheissa vasten Ilmatorahaston rahoituskriteereitä. Toimiohjeen mukaisesti rahoituskriteerien kynnysehtojen tulee toteutua jokaisen sijoituksen osalta. Kynnysehtojen toteutuessa kohteiden lopullinen vertailu ja valinta tehdään vaikutustavoitteiden perusteella.

Ilmatorahasto toimii merkittävän kokoisilla rahoitusosioilla keskenään hyvin erilaisia ratkaisuja edustavissa kohteissa. Huolellinen ja luotettava rahoituspäätösvalmistelu edellyttää rahoituskohdekohtaisen ulkopuolisen asiantuntemuksen yhdistämistä rahoituspäätösten tueksi. Tavoiteltujen vaikutusten validointi ja arviointi edellyttää niin ikään useissa tapauksissa rahoituskohdekohtaista erityisosaamista, jota Ilmatorahasto hankkii myös ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Jokainen hanke käsitellään Ilmatorahaston hallituksen toimesta noin kolme kertaa ennen rahoituspäätöstä. Toimiohjeen mukaisesti Ilmatorahaston hallitus tekee kaikki alle 20 MEUR rahoituspäätökset. Yli 20 MEUR päätökset tuodaan työ- ja elinkeinoministeriön esittelemänä talouspoliittisen ministerivaliokunnan puolelta.

Ilmatorahaston rahoitusprosessi ei pääty rahoituspäätökseen. Ilmatorahaston tavoittelemien yhteiskunnallisten vaikutusten seuranta ja raportointi alkavat rahoituspäätöksestä. Vaikutusten seuranta nivoutuu rahoituskohteiden kanssa pitkäjänteisesti tehtävään yhteistyöhön, jossa myös itse rahoituksen ehdot on usein sidottu tavoiteltujen vaikutusten toteutumiseen tai todentamiseen. Joissain kohteissa Ilmatorahasto voi toimia rahoituksen aikana myös omistajan roolissa. Rahoitusprosessi on kuvattuna alla (Kuva 4).

Kuva 4 Rahoitusprosessi

Yksittäisistä rahoituspäätöksistä koostuvan salkun kokonaisuuden hallinta ja analysointi niin riskien kuin yhteenlaskettujen vaikutusten näkökulmasta on keskeinen osa Ilmastorahaston toimintaa. Lisäksi Ilmastorahastossa korostuu tarve viestiä toiminnasta, tuloksista ja erityisesti vaikutuksista hyvin monipuolisesti eri hallinnollisissa ja viestintäkanavissa. Ilmastorahaston hallintojärjestelmä ml. avoimuusperiaatteet on tarkemmin kuvattu Hallinto- ja ohjausjärjestelmän selvityksessä (LIITE 2).

TEEMAT JA RAHOITUSKATEGORIAT

Toimiohjeen mukaan Ilmastorahaston toiminta keskittyy ilmastonmuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyys vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Ilmastorahaston tehtävänä on hiilijalanjäljen vähentäminen ja hiilikädenjäljen vahvistaminen, sekä innovatiivisten ilmasto- ja digiratkaisuiden edistäminen tavoitteena kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, luonnonvarojen käytön tehostaminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Lisäksi Ilmastorahasto voi rahoittaa myös muita digitalisaatiohankkeita edellyttäen, että ne ovat ympäristövaikutuksiltaan vähintään neutraaleja ja että niillä voidaan saavuttaa muuta merkittävää yhteiskunnallista hyötyä.

Rahoitettavista kohteista n. 65 % pitää toimiohjeen mukaan ohjeellisesti liittyä ilmastonmuutokseen ja n. 35 % digitalisaatioon siten, että sijoitustoiminnan pääpaino on ilmastonmuutoksen torjumisessa ja teollisuuden vähähiilisyys vauhdittamisessa. Prosentuaalinen jako (65 % / 35 %) on suuntaa antava ja sitä tarkastellaan pitkällä aikavälillä. Jako voi toteutua joko euro- tai kappalemääräisesti riippuen muun muassa tulevasta hankevirrasta sekä rahoitustarjonnasta.

Toimiohjeen mukaan Ilmatorahaston ensisijaisina sijoituskohteina ovat teollisen mittaluokan skaalaukset, joissa on kyse esimerkiksi uuden teknologian demonstraatiovaiheen hankkeista. Rahoitettavat kohteet voivat olla yksityisten ja julkisten toimijoiden hankkeita. Ilmatorahasto voi olla myös mukana erilaisissa datan hyödyntämistä tehostavissa julkisissa alustoissa sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteisprojekteissa.

Toimiohjeen antamissa puitteissa Ilmatorahaston hallitus on päättänyt keskittää käynnistymisvaiheessa toimintaa kahteen rahoituskategoriaan:

- 1) Ilmatoratkaisujen kaupallisiin skaalauksiin, sekä
- 2) Päästövähennyksiä mahdollistaviin alustoihin

ILMASTORATKAISUJEN KAUPALLISET SKAALAUKSET

Ilmatoratkaisujen kaupallisessa skaalauksessa on kyse uuden teknologian ja/tai sitä hyödyntävän liiketoimintamallin todentamisesta ensimmäistä kertaa kaupallisessa mittakaavassa. Kyseessä voi olla myös pienimuotoisesti kaupallisesti todennetun teknologian ja/tai liiketoimintamallin laajentaminen ensimmäistä kertaa merkittävään, teolliseen mittakaavaan.

Kaupallisen skaalauksen rahoituskategoriassa Ilmatorahaston rahoitus voi kohdistua esimerkiksi laitosinvestointiin tai olemassa olevan kaupallisen fyysisen tai digitaalisen ilmatoratkaisun käyttöönoton vauhdittamiseen.

Rahoituskohteet ovat kaupallisen toiminnan merkittävään laajentamiseen tähtääviä yrityksiä, joiden hanke läpäisee Ilmatorahaston rahoituskriteerien kynnysehdot, sekä tuottaa merkittäviä Ilmatorahaston rahoituskriteerien mukaisia vaikutuksia, esimerkiksi päästövähennyksiä Suomessa ja maailmalla sekä korkean lisäarvon liiketoimintaa ja tuottavuushyötyjä.

PÄÄSTÖVÄHENNYKSIÄ MAHDOLLISTAVAT ALUSTAT

Päästövähennyksiä mahdollistavat alustat ovat useamman toimijan hyödyntämiä fyysisiä tai digitaalisia ympäristöjä, jotka mahdollistavat alustalla toimiville päästöjen vähentämisen ja/tai skaalautuvan ilmastoliiketoiminnan.

Mahdollistavien alustojen rahoituskategoriassa Ilmatorahaston rahoitus voi kohdistua esimerkiksi yhteiskäyttöiseen päästövähennys-, hiilensidonta- tai ilmatoratkaisujen testi- tai pilotointi-infrastruktuuriin taikka päästövähennyksiin tähtäävään datan hyödyntämistä edistävään digitaaliseen alustaan.

Rahoituskohteet ovat yksityisiä, julkisomisteisia tai yksityisen ja julkisen yhteisomistamia yrityksiä, joiden oma toiminta on taloudellisesti vähintään itsekannattavaa. Rahoitettavien hankkeiden tulee läpäistä Ilmatorahaston rahoituskriteerien kynnysehdot ml. uskottava suunnitelma tulovirroista, jotka tuottavat kohteelle minimissään itsekannattavuuden. Lisäksi hankkeen tulee tuottaa selkeitä Ilmatorahaston rahoituskriteerien mukaisia vaikutuksia, esimerkiksi poistamalla

merkittävä pullonkaula alustaa hyödyntävien toimijoiden päästövähennysten toteutumiselta.

Rahoituskategoriat	Rahoituskohdetypit	Kuvaus
Ilmastoratkaisujen kaupallinen skaalaus	Laitosinvestoinnit	Kaupallisen ilmastoratkaisun skaalaaminen teolliseen mittakaavaan laitosinvestoinnilla
	Fyysisten ratkaisujen käyttöönoton skaalaus	Olemassa olevan kaupallisen ilmastoratkaisun käyttöönoton vauhdittaminen rahoituksen avulla.
	Digitaalisten ratkaisujen kaupallinen skaalaus	Digitaalisen ilmastoratkaisun merkittävään kaupalliseen laajennukseen tähtäävä rahoitus.
Päästövähennyksiä mahdollistavat alustat	Fyysinen infrastruktuuri	Fyysinen useamman toimijan hyödyntämä itsekannattava infrastruktuuri, joka mahdollistaa päästöjen merkittävän vähentämisen ja/tai skaalautuvan ilmastoliiketoiminnan toisille toimijoille.
	Digitaaliset alustat	Digitaalinen useamman toimijan hyödyntämä itsekannattava alusta, joka mahdollistaa päästöjen merkittävän vähentämisen ja/tai skaalautuvan ilmastoliiketoiminnan toisille toimijoille.

Kuva 5: Ilmastorahaston rahoituskategoriat ja -kohdetypit

RAHOITUSKATEGORIAT SUHTEESSA TOIMIOHJEEN PUITTEISIIN

Valitut rahoituskategoriat heijastavat toimiohjeen painotusta ilmastonmuutoksen torjuntaan, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, hiilijalanjäljen pienentämiseen, hiilikädenjäljen vahvistamiseen, sekä teollisen mittaluokan skaalausten ensisijaisuutta rahoituskohteina.

Toimiohje mahdollistaa Ilmastorahaston toiminnan myös sellaisissa digitalisaatiikohteissa, jotka ovat ympäristövaikutuksiltaan neutraaleja, mutta joilla voidaan saavuttaa muuta merkittävää yhteiskunnallista hyötyä. Valitussa strategiassa Ilmastorahaston toiminta digitalisaatiossa rajataan käynnistymisvaiheessa koskemaan digitaalisten ilmastoratkaisujen kaupallista skaalausta sekä päästövähennyksiä mahdollistavia digitaalisia alustoja. Alustavan arvion mukaan lukumääräisesti yli 35 % rahoitettavista kohteista tulee olemaan tällaisia digitaalisia kohteita.

Toimiohjeen linjaus teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamisesta toteutuu rahoituskategorioiden kautta usealla tavalla, mm. laitosinvestointien, toimialojen vähähiilisyyttä vauhdittavien fyysisten ja digitaalisten tuotteiden käyttöönoton vauhdittamisen, sekä toimialojen vähähiilisyyttä mahdollistavien fyysisten ja digitaalisten alustojen avulla.

Monet ilmastoratkaisut ja päästövähennyksiä mahdollistavat alustat edistävät samalla toimiohjeen tavoitteita luonnonvarojen käytön tehostamisesta ja luonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Lisäksi rahoituskriteeristön Do No Significant Harm -periaate sekä aihiokohtainen tarkastelu varmistavat, etteivät rahoituskohteet ole

ristiriidassa luonnonvarojen käyttöä ja luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden kanssa.

RAHOITUSINSTRUMENTIT JA EU-RAHOITUKSEEN KYTKEYTYMINEN

Toimiohjeen mukaan Ilmatorahasto voi myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta sekä välirahoitusta. Pääomailainat mainitaan luontevaksi välineeksi ensivaiheessa. Ilmatorahasto voi toimiohjeen linjauksella olla perustajana tai sijoittajana rahastoissa ja käyttää rahoitusinstrumenteissaan valtiontukea. EU-rahoituksen hyödyntäminen kuuluu toimiohjeen mukaisesti Ilmatorahaston tehtäviin.

Ilmatorahaston instrumentaation kehittämisen lähtökohtana on vastata Ilmatorahaston toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin. Ilmatorahaston tulee tarjota kohteissa rahoituksellista lisäarvoa, jonka avulla hankkeet ja niiden vaikutukset voivat toteutua aikaisemmin tai laajemmassa mittakaavassa kuin ilman Ilmatorahaston rahoitusosuutta. Jotta tämä voi toteutua, on instrumenttien vastattava asiakkaiden tarpeisiin ja oltava asiakkaille mielekkäällä tavalla hyödynnettäviä osana kokonaisrahoitusta.

Ilmatorahaston toiminnan käynnistyessä yhtiöllä ei ole käytettävissään EU:n valtiontueksi laskettavia instrumentteja. Näin ollen jokaisen rahoituspäätöksen on täytettävä markkinaehtoisuuden vaatimus. Taloudellisesti Ilmatorahaston rahoituskohteiden on pitkällä aikavälillä oltava vähintään itsekannattavia ja niillä tulee olla uskottava suunnitelma, jonka turvin Ilmatorahastolla on näkymä rahoituksen takaisinmaksuun ja pääomien palautumiseen.

Toimiohjeen antamissa puitteissa ja toiminnan tavoitteet huomioiden Ilmatorahaston hallitus on päättänyt yhtiön toiminnassa painottuvan aluksi seuraavat rahoitusinstrumentit:

- 1) Pääomailainat, sekä
- 2) Erityissijoitusrahastot ja muut erityisrahoitusinstrumentit

Näiden lisäksi yhtiö hyödyntää kuitenkin tarvittaessa joustavasti kaikkia toimiohjeen mahdollistamia instrumentteja.

PÄÄOMALAINAT

Pääomailainoissa pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Pääoma saadaan palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomailainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Pääomailainan saajan kirjanpidon osalta pääomailaina ei lisää yhtiön omaa pääomaa, mutta se voidaan laskennallisesti lisätä omaan pääomaan joissain tilanteissa vakavaraisuuslaskelmissa. Näiden ominaisuuksiensa johdosta pääomailainat ovat Ilmatorahaston

rahoituskategorioiden mukaisissa rahoitustarpeissa varsin yleisesti asiakkaiden tarpeisiin soveltuvia.

Ilmastorahaston pääomalainojen markkinaehtoisuus toteutetaan hinnoittelemalla rahoitus EU:n julkaiseman korkoreferenssitaulukon avulla. Referenssikorkotaulukko määrittää minimikoron hakijan luottoluokitukseen pohjautuen. Ilmastorahasto voi määritellä koron minitason yläpuolelle, muttei alapuolelle. Vaihtoehtoisesti Ilmastorahasto voi pääomalainoittaa kohdetta samoin ehdoin yksityisen rahoittajan kanssa tilanteessa, jossa yksityisen rahoittajan rahoitusosuus kokonaisuudesta on merkittävä (> 30 %).

Ilmastorahaston riskienhallinnan toteutumiseksi Ilmastorahaston rahoitusosuus rajataan maksimissaan 50 % rahoituskokonaisuudesta ja pääomalainaan yhdistetään rahoituskohdekohtaisesti sovittava tuotto-osio, joka voi koostua minimikoron ylittävistä korkopreemiosta, vaihto-oikeudesta ja/tai voitto-osuusehdosta. Lisäksi Ilmastorahaston rahoitusosuuden kokoa rajataan siten, että Ilmastorahaston vuosivolyymin puitteissa on mahdollista hajauttaa riskiä useampiin päätöksiin. Toiminnan käynnistyessä Ilmastorahaston rahoitusosuuden koko on 2–20 MEUR kaupallisen skaalauksen rahoituskategoriassa ja 1–10 MEUR mahdollistavien alustojen rahoituskategoriassa. Vaihteluvälin alalaita on soveltuvampi erityisesti digitaalisille kohteille ja ylälaita laitosinvestoinneille ja fyysisille alustoille.

ERITYISSIJOITUSRAHASTOT JA MUUT ERITYISRAHOITUSINSTRUMENTIT

Erityissijoitusrahastot ja muut erityisrahoitusinstrumentit viittaavat tilanteisiin, joissa Ilmastorahasto ei suoraan sijoita ilmastoratkaisuja tuottaviin yrityksiin ja hankkeisiin, vaan väliportaan kautta, joka hallinnoi Ilmastorahaston asettamia panoksia rahastosopimuksen tai muun hallinnointisopimuksen perusteella.

Rahastosijoittaminen ei ole Ilmastorahaston toiminnan painopiste, eikä Ilmastorahasto osallistu rahastoihin, joissa yhtenä rahoittajana mukana ovat Tesi tai Business Finland VC. Ilmastorahasto voi olla ankkurisijoittajana ja/tai perustamassa erityissijoitusrahastoja tai -instrumentteja silloin, kun rahastomuoto tai erityisrahoitusinstrumentti on perustellusti tuottavin ja tehokkain tapa tuottaa Ilmastorahaston rahoituskriteerien mukaisia vaikutuksia.

Ilmastorahasto harkitsee erityissijoitusrahastoihin sijoittamista esimerkiksi tilanteissa, jossa markkinoille ollaan tuomassa Ilmastorahaston tavoitteiden kanssa yhdenmukaista uutta rahastomuotoa, tai instrumenttia, jossa vaikuttavuus toteutuu Ilmastorahaston osallistuessa merkittävästi aiemmin tai laajempaan tai joka ei toteudu lainkaan ilman Ilmastorahaston osallistumista. Tällaisia voivat olla esim. spesifiä ilmasto- ja tai ympäristöhaastetta ratkaisevat erityissijoitusrahastot tai rahoitusyhtiöt, joiden primäärinä tavoitteena on mitattavien päästövähennysten ja/tai muiden ympäristövaikutusten saavuttaminen. Erityisrahoitusinstrumentteihin kuuluvat myös Ilmastorahaston mahdolliset yhteisinstrumentit EIB-ryhmän kanssa, jotka toteuttavat Ilmastorahaston tavoitteita ja tehtävää kytkeytyä EU-rahoitukseen.

KYTKEYTYMINEN EU-RAHOITUKSEEN

Ilmastorahastolle on tunnistettu viisi keskeistä kytkeytymisperiaatetta EU-rahoitukseen:

- 1) Yhteistyö EIB-ryhmän kanssa
- 2) EU:n valtiotuet mahdollisena instrumenttina
- 3) EU-budjettitakuu Ilmastorahaston rahoitukselle
- 4) Ilmastorahasto kansallisena osarahoituksena
- 5) EU-rahoitus Ilmastorahaston kohteille

Taulukko 1 alla tiivistää tunnistettuja kytkeytymismahdollisuuksia. Lisäksi Ilmastorahasto seuraa EU-rahoitukseen liittyviä verkostoja ja kumppanuuksia ajankohtaisen tiedon sekä mahdollisten esille nousevien investointiaihoiden vuoksi.

Taulukko 1

Yhteistyö EIB-ryhmän kanssa	Mahdollista yhteistyötä mm. takuustrumenteissa ja rahasto-ohjelmissa, kansasijoittamisessa sekä due diligence -yhteistyössä
EU:n valtiotuet mahdollisena instrumenttina	Valtiontueksi laskettavia instrumentteja ei ole toiminnan käynnistymisvaiheessa käytössä. Laadukkaan valtiontukiohjelman suunnittelu ja muotoilu edellyttää erittäin hyvää ymmärrystä asiakkaiden tarpeista ja tukiohjelman mahdollisesta rahoituksellisesta lisäarvosta. Yhtiö kerää ymmärrystä valtiontukiohjelman mahdollisesta tarpeesta käynnistymisvaiheessa saatujen kokemusten pohjalta.
EU-budjettitakuu Ilmastorahaston rahoitukselle	Ilmastorahasto voisi mahdollisesti saada osittaisen EU-budjettitakuun päätöksilleen kytkeytymällä InvestEU-investointiohjelmaan. InvestEU-yhteistyö edellyttää yhtiöltä arviointia, jonka mahdollisuutta tutkitaan Ilmastorahaston rahoitustoiminnan käynnistyttyä.
Ilmastorahasto kansallisena osarahoituksena	Mahdollinen tapa kytkeytyä EU-rahoitukseen on Ilmastorahaston normaalissa sijoitusprosessissa syntyvän rahoitusosuuden laskeminen osaksi EU-rahoituksen irrottamiseen tarvittavaa kansallista vastinrahoitusta. Uuden rahoitusohjelmakauden alussa selvitetään yhteistyömahdollisuuksia ministeriöiden ohjelmavastaavien kanssa.
EU-rahoitus Ilmastorahaston kohteille	Pääasiassa avustusmuotoiset rahoitushaut toimivat rajattuina avoimina hakuina ja asiakas voi hakea rahoitusta ilman Ilmastorahaston erillisiä toimia. Ilmastorahaston tiimi voi kuitenkin ohjata asiakasta sopivien rahoitusohjelmien tai esim. Business Finlandin neuvontapalvelun pariin.

ORGANISAATIO

Organisaatio koostuu neljästä toiminnosta:

1. Sijoitukset
2. Asiakkuudet
3. Viestintä
4. Talous ja hallinto

Sijoitustoiminto vastaa rahoituskohteiden analysoinnista ja rahoituspäätösten valmistelusta sekä päätösten toimeenpanosta, hallinnoinnista ja seurannasta. Sijoitustoiminto vastaa rahoituspäätösten valmistelussa tarvittavien ulkopuolisten asiantuntijoiden kartoituksesta sekä valittujen asiantuntijoiden työn ohjaamisesta. Sijoitustoiminto valmistelee ja toimeenpanee rahoitusehtojen mukaisia toimia takaisinmaksuun ja Ilmatorahaston irtaantumiseen liittyen, ml. mahdollisten vaihtooikeuksien käyttö ja niitä seuraava omistajana toimiminen. Yksittäisten rahoituskohteiden lisäksi sijoitustoiminto kantaa vastuuta Ilmatorahaston salkun kokonaiskuvasta niin riskien kuin vaikutustenkin osalta. Kehitysvastuina sijoitustoiminto vastaa mm. rahoituskriteerien kehittamisestä, rahoitusprosessin kehittamisestä sekä Ilmatorahaston instrumentaation kehittamisestä, erityisesti vastuullisen ja vaikuttavuuteen tähtäävän sijoittamisen osaamista painottaen.

Asiakkuustoiminto vastaa potentiaalisten rahoituskohteiden asiakaspalvelusta pois lukien aktiivisesti rahoitusprosessissa olevat kohteet, joiden suuntaan vuorovaikutuksesta vastaa sijoitustoiminto. Asiakkuustoiminto ylläpitää hankevirran kokonaiskuvaa ja vastaa toimista hankevirran generoimiseksi kokonaiskuvasta tehtävien havaintojen pohjalta. Asiakkuustoiminto toteuttaa ja kehittää palveluohjausta ja muita asiakkuuksien hallintaan liittyviä prosesseja.

Viestintä vastaa viestinnästä niin koko yhtiötä kuin yksittäisiä rahoituspäätöksiä koskien. Viestintä sisältää viestinnän suunnittelun, toteutuksen ja seurannan monipuolisesti eri kanavissa. Viestintä tuottaa ja koostaa raportointia yhtiön toiminnasta ja tuloksista eri hallinnollisiin ja viestintäkanaviin. Viestintä vetää yhteen yhtiön käyttöön toimintaympäristön kokonaiskuvaa kansainvälisistä ja kansallisista lähteistä.

Talous ja hallinto vastaa yhtiön taloushallinnosta, henkilöstöhallinnosta ja hallintojärjestelmän toiminnan koordinoinnista, seurannasta ja kehittämisestä. Hallinnon vastuulla ovat yhtiötason vaikuttavuuden arvioinnin prosessit, yhtiön oma ja kumppaneiden kautta hankittava juridinen osaaminen sekä tietoturva ja IT-järjestelmät.

Organisaation koko toimitusjohtaja mukaan lukien on noin 25 henkilöä. Henkilöstösuunnitelman määrällinen ja laadullinen toteuttaminen on keskeinen tavoite vuodelle 2021.

TALOUS JA RISKIT

Toimiohje ja yhtiöjärjestys määrittelevät keskeiset raamit Ilmastorahaston taloudelliselle toiminnalle. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiö ei pyri maksimoimaan oman toimintansa tuottoa, vaan toteuttamaan yhtiön yhteiskunnalliset tehtävät mahdollisimman tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen. Yhtiön tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden toiminnan tulee toimiohjeen mukaan olla pitkällä aikavälillä kokonaisuutena arvioiden itsekannattavia. Yhtiö voi valtiontukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa sijoitustoiminnassaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat.

Sijoitettavina varoina Ilmastorahastolla on lähtötilanteessa noin 85 MEUR kassa. Lisäksi omistaja on päättänyt lisöpääomittaa yhtiötä 300 MEUR summalla. Määrärahan puitteissa työ- ja elinkeinoministeriö voi pääomittaa yhtiötä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä yhdessä tai useammassa erässä vuosien 2020–2022 aikana. Toimiohjeen mukaisesti Ilmastorahasto toimii muilta osin lähtökohtaisesti pääomiensa tuotoilla, ml. sijoituksista ja rahoituksesta palautuvat varat. Pääomien suurin erä on 8,3 % omistusosuus Nesteessä, jonka osinkotuotot ovat keskeinen osa Ilmastorahaston tulovirtaa. Nesteen omistajaohjauksesta vastaa kaikilta osin valtioneuvoston kanslia, jonka kanssa Ilmastorahastolla on hallinnointisopimus Nesteen osakkeista.

Toimiohjeen ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti Ilmastorahaston hallitus pyrkii päätöksenteossaan siihen, että sijoitettu pääoma palautuu yli ajan ja yli portfolion tarkasteltuna 100 %. Ilmastorahaston toimintaan sisältyy riskejä, joiden vuoksi pääoman palautumiseen yksittäisen rahoituspäätöksen osalta liittyy merkittävää epävarmuutta ja lisäksi pääomien palautumisen aikajänne on pitkä. Rahoitusvolyymin tavoitteeksi Ilmastorahaston hallitus on asettanut 50 MEUR vuonna 2021 ja 80 MEUR vuodessa siitä eteenpäin. Vuosivolyymitavoite on valittu siten, että se mittaluokaltaan vastaisi riittävällä tavalla toimiohjeen eri tavoitteiden kattamisen. Toiminta käynnistyy kaupallisen skaalauksen rahoituskategoriasta, joka kattaa noin 90 % ensimmäisen toimintavuoden rahoitusvolyymistä. Vuodesta 2022 eteenpäin kaupallinen skaalaus muodostaa noin 80 % ja mahdollistavat alustat noin 20 % rahoitusvolyymistä. Kappalemääräisesti noin 40 % kohteista arvioidaan liittyvän digitalisaatioon. Sijoituspäätösten lukumäärä vuodessa on 10–15 kappaletta. Yhtiön operatiiviset kustannukset ovat noin 8 MEUR, jotka jakautuvat rahoituspäätösten valmistelukulujen, henkilöstökulujen sekä muiden operatiivisten kulujen kesken.

Ilmastorahaston keskeiset riskikategoriat ovat operatiiviset riskit, taloudelliset riskit, strategiset riskit, säännösten noudattaminen sekä maine- ja vastuullisuusriskit. Taloudellisen riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa toiminnan jatkuvuus, tuloksellisuus, varojen ja omaisuuden turvaaminen sekä säännösten edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta. Toiminnan suurimmat taloudelliset riskit liittyvät Nesteen osinkotulojen kehitykseen sekä riskienhallinnan onnistumiseen operatiivisessa rahoitustoiminnassa.

LIITTEET

LIITE 1: Toimiohje

LIITE 2: Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä